İKBAL ÇİÇEĞİ

ASUMAN DEMİR

ÖTÜKEN

/ otukennesriyat

YAYIN NU: 2015
EDEBÎ ESERLER: 1033

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NU: 49269

ISBN: 978-625-408-588-8

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50

Genel Müdür: Ertuğrul Alpay

Genel Yayın Yönetmeni: Göktürk Ömer Çakır

Editör: Feyza Ay

Sözün Kitaplığı Proje Danışmanı: Sinan Terzi

Kapak Resmi: Feyza Ay

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Damla Acar

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: Unifset Basım Yayın Sanayii ve Ticaret Ltd Şti
Yakuplu Mah. 194. Sok. Nu:1 / 159 3. Matbaacılar Sitesi
Beylikdüzü-İstanbul Tel: (0212) 875 37 85
Sertifika Nu: 72541

İstanbul - 2024

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Asuman Demir: 1993'te Rize'de doğdu. Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi. Hikâyeleri ve denemeleri *Söğüt*, *Yedi İklim*, *Bizim Külliye* ve *Ayraç* dergilerinde yayımlandı.

İÇİNDEKİLER

Seyir Defteri / 11

Seyir Defteri II / 19

İkbal Çiçeği / 25

Tedariki Pek Zor Değildir / 29

Görüngü / 35

Cendere / 39

Yarım İnsan / 45

Sarkaç / 53

Evvel zaman içinde, kalbur kalmış saman içinde, çakallar cirit oynar eski hamam içinde. Develer o devir tellal olmuş, pireler nalbant. Aldım atımı gittim bir pireye, pire var gel geri, alıp atımı gidersin nereye? Ben kovaladım, o kaçtı. Ben kovaladım, o kaçtı. Az gittik uz gittik, dere tepe taşlık idi, azıcık da düz gittik. Varınca bir obaya dönüp geri bakıverdik, bir arpa boy yol gittik.

SEYİR DEFTERİ

Nizamettin Şaşmaz Apartmanı.
Kat: 6. Daire: 18.

Adnan Bey her gün 08.00'da işe gider 20.00'da gelir. Bazı günler 08.00-22.00 çalışır. Her gün yolda bir iki saat vakit geçirir. Yılda bir iznini kullanır. İzin zamanı memlekete, anasının babasının yanına gider. On sekiz yaşında gelmiştir bu büyük şehre. O zamanlar dayısı eski bir fabrikada ustabaşıdır. Adnan Bey de dayısına güvenerek yola koyulmuştur. Taşı toprağı altın denildiğinden bir kaldırım taşı da bize düşer elbet diye düşünmüştür. O günden beri gurbet bellemiş kendine İstanbul'u. Her yaz bundan koşarak gider memleketine. Bıraksan orada da yaşayamaz ama yine de her gittiğinde hamasi sözlerle "Ah burada yaşasam!" nutukları çeker. Mutlaka çocuklarını da götürür memlekete. Çoluk çocuk on beş saat yollarda, otobüs koltuklarında uyuya uyana, molalarda inip bir sıcak çorba içe içe babalarının memleketini sevmeyi öğrenirler. Karısı hemşerisidir. Kalabalık içinde yazmasını daima boyundan omzuna kadar sarar, başı önde gezer. Kadınlar içinde şen şakraktır. Çenesi hafif uzundur. Boynu kuğu gibi, ağzı badem gibidir. Hani divan şairleri görse bir iki şiir yazılmıştı nazarına yahut Karacaoğlan bir pınar başında bir dörtlük söylerdi mutlaka. Kaşları kalıncadır, gözleri hafif derince ama büyüktür. Ve köy yerlerinde böyle kızlar makbuldür. Her düğünde ve cenazede ilk talipler

SEYİR DEFTERİ II

Dertli Mahallesi. Ziya Konuşmaz Apartmanı.
Giriş Yanı, Sağ Çardak.

Gülsüm akşam kocasıyla kavga etmiş. Haydar o hınçla kapıyı vurup çıkmış. Gülsüm de teflon tavayı fırlatmış ardından. Durum İkinci Dünya Harbi'nden hallice. Gülsüm'ün tavayı fırlatması savaşı bitirmiş. Hep böyle biter kavgaları. Biri illa diğerinin davranışının üstüne çıkacak. İkisi eşitse sürer gider. Biri kazanmazsa sözüm ona rahatlayamaz ikisi de. Öyle alışmışlar, on yıldır bu böyle.

İkilinin arası sabahında soğuk savaşta. Akşama Haydar, Gülsüm'ün sevdiği meyvelerden getirecek, pişmaniye belki de. Gülsüm onu da sever çünkü. Gülsüm iki kara kaşını çattığı yerden ayıracak; sıska yüzü, çıkık elmacık kemikleriyle Haydar'ın bıyıkları karşısında iki parmağıyla pişmaniyeyi yiyecek, Haydar bıyık altından ona gülecek, ne tava kalacak ortada ne kapı. Haydar'ın imkânı olsa koca bir buket de getirebilirdi, belki incecik parmaklarına pahalı bir yüzük. Ama üçüncü dünya ülkesi Gülsüm, bir pişmaniye ile de inanacak Haydar'a.

Akşamki savaş akşamında kalıyor. Öğlen hiçbir şey yokmuş gibi apartmanın önüne iniyor Gülsüm. Mahalledeki diğer kadınlarla sohbet ediyor. Belki sohbet bu konuşmalara hafif kalıyor, daha ağır bir kazan bu. Haziran sıcağı hepsinin kemiklerine işliyor. Çardağın içinde yan yana dizilen dört kadın. Gülsüm de küçük bir tabure ile katılıyor onlara.

İKBAL ÇİÇEĞİ

Zekiye Güvenç anısına.

Unutmam der de nice zaman bir an gelir, her şeyi unutur insan. Unutmam dediği her şeyi. Evveldi, çocuktum toprak bir yolun kenarına düşmüş, dizimi kanatmıştım. Küçük bir taşın dizime umarsızca yerleşmesinin ceremesini ise aylarca çekmiştim. Doktor, üstüne basa basa "Hangi bacağın olduğunu unutma!" demişti. Zira yıllar sonra böyle küçük hadiseler insana büyük zararlar verebilirmiş. O vakitler bu sözün ben de bir tesiri olmadı. Çünkü dizim acıyordu ve ben bu acıyı unutabilme ihtimalimi idrak edemiyordum. Şimdi bana sorulsa hangi dizim, hatırlayamam. Lakin Asiye'nin durumu böyle değildi. Onun acısının, onun yarasının bir de nişanesi vardı. Gök mavisi bulutlu bir bakış.

Taşlı, toprak yolda ilerliyoruz. Basık, beyaz bir minibüsün içinde yarım saattir sağa sola sallanıyor; zaman zaman da hafifçe zıplıyoruz. Ben ise hâlâ Asiye'yi düşünüyorum. Onca zaman geçti. Burada yollar hâlen bozuk. Eskiden beldenin geleni gideni çok olduğundan yol daima aşınırdı. Sanki yol durup dinlenme, yenilenme vakti bulamazdı. Şimdilerde ise buraların geleni gideni iyice azaldı. Yazdan yaza yirmi otuz kişi var yok. Bu sefer de yollar izbelikten, bakımsızlıktan taşlarla dolu. Yolun iki yanından sarkan ağaç dalları bütün hoyratlığıyla beldeye gelenleri karşılı-

TEDARİKİ PEK ZOR DEĞİLDİR

Kaç gündür zilime basıyormuş, ben evde yokmuşum. Nöbetteydim, diyemiyorum. Dedirtmiyor, bir anda koca, çamurlu ayaklarıyla içeri giriyor.

"Habundan da bir şey anlamayrum ki neresine basacayduk?"

Şaşkın şaşkın "habuna" bakıyorum. Hafif uzun kemikli burnuyla derin ve hızlı bir nefes alıp devam ediyor. Bir ses duymuş. Sarı, seyrek kaşlarını çatıyor. Baca boşluğundan bir ses duymuş. Hafif burkuyor ağzını, yüzünün çizikleri artıyor. Bir martı düşmüş baca boşluğuna.

"Ya habundan…"

Ben ne olduğunu anlayamadan çamurlu, kara lastikleriyle bir hışımla banyoma geçiyor. Bu coğrafyanın insanın çevikliğine yetişemiyorum. İnsan kendinin olmayanı ne de güzel çiğniyor Şap, şap, şap… Sağa sola kayan yeleğini düzeltip bacayı işaret ediyor. Kocası zamanında banyo genişlesin diye baca boşluğuna taraça yapmış. Öncesinde ev sahibiyle kavga etmişler sonra kocası inat edip almış evi. Hatta köydeki bir tarlasını da satmış o inat uğruna. Sonra da benim evim değil mi deyip kırmış bacayı, kendine göre genişletmiş.

Saat 22.45.

Ben Kezban Teyze'nin kocasının bacayı niye genişlettiğini dinliyorum. Bazen böyledir. Dinlemek istemediğiniz yahut isteyip istemediğinizi dahi bilmediğiniz şeyleri dinlersiniz.

GÖRÜNGÜ

Gözün gözü görmediği hatta gözün hiçbir şey görmediği bir sabahtı. Sis bütün şehri ölü bir tabaka gibi kaplamıştı. Şehir sanki buğulu bir camın, beyaz tül bir perdenin ardında kalmıştı. Gri sis bulutları içinde yalnız çok katlı binaların tepeleri görünüyordu. Bilinir ki insan gördüğü ile görmediklerini tahayyül eder. Bu yüzden bizler de ancak o buğunun, o perdenin ardından gördüklerimizle nesneleri anlamaya, zihnimizde canlandırmaya çalışıyorduk. Şu bir araba olmalıydı, bu bir çöp kutusu, oradaki bir ağaç… Öte yanda trafik ışıkları kesif, kirli beyazlığın ardında belli belirsiz parlıyor; insanlar sis bulutu içinde sağa sola koşuşturuyordu. Dükkânlar kepenklerini açıyor, köpekler dükkânların kenarlarında, köşe başlarında uyukluyor, güvercinler elektrik tellerinde öylece duruyordu. Bu belirsizlik içinde bir ağaç dalı bulamayan güvercinlerin elektrik tellerine tünemesi, bir dere kenarı bulamayan köpeklerin dükkânların kapılarında, köşe başlarında uyuklaması ne acıydı. Bu böyle miydi? Ait olduğun yeri bulamayınca, bulduğun yahut bulduğunu sandığın yerde mi yaşıyordun? Tuhaf olan ise onca aitsizliğe, onca sis bulutuna ve belirsizliğe rağmen şehir durmuyordu. İnsanlar, hayvanlar, fırınlar, bakkallar, marketler, bütün işler ve işçiler; ite kalka, sürüne gide hoyrat bir devinimle akıp gidiyordu. Bunu sigaradan sararmış dişleriyle yanımda beliren simitçiyi görünce anlamıştım.

"Simit ister misin?"

CENDERE

Ahmet ayaklarını hafif yana açmış öylece ayakta duruyordu. Olduğu yerde ara ara sallanıyor, bunu yaparken de ayakları yere mıhlanmış gibi sabit duruyor, sadece bedenini savuruyordu. Birden durup 2007 model bir beyaz arabanın yan camlarına ellerini dayadı. Sanki mahallenin ortasında değil de vücuduna dar gelen küçük bir kutudaydı yahut gizli bir mengene elleri ile ayakları arasında kalan gövdesini sıkıştırıyordu. Bu sıkışmadan da zaman zaman çatlak sesler geliyordu. Dilini ağzının içinde yuvarlaya yuvarlaya karşısında duran Behzat'a "Oöl!" diye bağırıyor, mahalleyi inletiyordu.

Mahalleli Ahmet'in, bağırtılarına alıştığı için pencerelere çıkmamıştı. Ahmet'in bağırması yoldan geçen bir arabanın kornası, egzozu, karşı sokaktaki hurdacının sesi gibi mahalleye sinmişti. Behzat arabanın diğer tarafında atik bir şekilde bekliyor, Ahmet'in herhangi bir hamlesine karşı kendine kaçacak yer bakınıyordu. Uzun, sarı saçları ara ara gözünün üstüne düşüyor, eliyle onları kenara itiyordu. Gözlerini Ahmet'e dikmiş bağırtısına bağırtı ile karşılık vererek onu inandırmaya çalışıyordu.

"Ben öldürmedim!"

Ahmet, Behzat'ın inkârlarına dayanamayarak ellerini arabadan çekti. Kendi etrafında sallana sallana ve de ayaklarını sürterek arabanın diğer tarafına geçmeye çalıştı fakat o arabanın önünden dönene kadar Behzat da arabanın arkasına geçmişti.

YARIM İNSAN

Sibel Abla, hiç görmediğim dayımın büyük kızıydı. Evet, dayımı hiç görmemiştim ama Sibel Abla ile beraber büyümüştük. Şimdi önümde duran fotoğrafa bakınca düşünmeden edemiyorum. Öyle güzel kız nasıl o hâle gelmişti. Nasıl? Örselenince ya da itelenince mi çirkinleşirdi insan?

Sibel Abla ve Ebru. Onlar aralarında yedi yaş fark olan iki kız kardeşti. Sibel Abla sarı, uzun, lüle lüle saçlı "yarım bir insan"dı. Ebru'nun saçları da sarıydı. Fakat onunkiler düzdü. Gözleri cin gibi etrafa bakardı, ele avuca sığmazdı. Masallardan kalma bir kalıpla küçük kardeşinin güzelliği dilden dile yayılırken Sibel Abla, nasıl da Ebru'nun gölgesinde bir gül gibi solmuştu. Ebru'ya şehzadelerin talip olması umulurken Sibel Abla'dan tek beklenen kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmesiydi.

Bizim evde hiç konuşulmayan ama hâlâ aklımın bir köşesinde duran o büyük soru. Ne olmuştu? Ne olmuştu da Sibel Abla böyle güzel bir kızken "yarım bir insan" oluvermiş ve güzelliğini kaybetmişti. Hafif çekik gözleri sarkmış, göz torbaları belirginleşmişti, ne olmuştu? İnci gibi dişleri bakımsız, kırık ve yer yer koyu bir hâl almıştı, ne olmuştu? Altın sarısı saçları, yavaş yavaş kızarmış, bir müddet sonra da aralarına düşen beyazlarla iyice katlanılmaz bir görüntüye dönmüş, karışık bir yumak hâlini almıştı. Ne olmuştu? Bir odadan diğerine geçerken şakıyan dilleri konuşurken yavaşlamaya hatta ara ara takılıp kekelemeye başlamıştı. Ne olmuştu?

SARKAÇ

Dıt.

Dıt.

Dıtt.

"200 TL ve üzeri alışverişlerde ıslak mendiller 10 TL'ye düşüyor. İster misiniz?"

Yorgunluktan ayakta durmakta zorlanan kadın evde ıslak mendilin olup olmadığını sorgulamadan "Olsun bari." deyiverdi. Bütün gün ince bir topuğun üzerinde bir sağa bir sola koşuşturmuştu. Konuklar, sunumlar, küçük atıştırmalar derken gün sona ermişti. Onca hengâmenin içinde anlaşılmayan yorgunluk, evin yolunu tuttuğunda, Arnavut kaldırım üzerinde siyah sivri burunlu, ince topuklarıyla yürürken kendini hissettiriyordu. Kadın, istemsizce bir sağa bir sola yalpalayarak yürüyordu. Saatin çok geçmemesine rağmen kış olduğundan sokaklar tenhaydı. Yine de birkaç dükkân ekseriyetle de yemek yerleri açıktı. Sanki insanın giyinmesinin, oturmasının, bir şey seyretmesinin bir zamanı vardı da yemek yemesinin bir vakti yoktu. Sanki insan her an acıkabilirdi yahut açlık büyük bir hastalıktı ve tedavisi bu açık dönercilerde, pizzacılardaydı. Kadın, yemek dükkânlarını birer birer geçerken yol ayrımına gelmişti. İki dükkân daha geçerse kestirmeden eve gidebilirdi. Saniyeler içinde virajı dönüp dönmemeyi düşündü sonra dönemeci geçti. Dümdüz devam etti.

"Ah bu müdür… Canımı istiyor, yok vallahi canımı istiyor." diye söylene söylene ilerledi. Öyle sessiz bir söyleniş